

Un casat...

desenganyat.

Un casullera

UN GASAT... DESENGANYAT

MONÓLECH

EN CATALÁ Y EN PROSA ORIGINAL

— DE —

J. Casulleras y Tenes

Estrenat en lo teatro de 'l *Centro de la Unión Comercial é Industrial Manresano* la nit
de 'l 10 de Agost de 1902.

MANRESA:

Imprempta EL PROGRESO, carrer Nou, número 19.—Teléfono núm. 129.

— 1902 —

Digitized by the Internet Archive
in 2012 with funding from
University of North Carolina at Chapel Hill

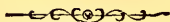
Al aplaudit y distingit aficionat

DON ARTUR VIGENS

*en penyora d'agrahiment per l' éxit alcan-
sat la nit de l' estreno, gracias al superior
desempenyo que vá donarli, dedica aques-
ta petita obreta, son admirador y amich,*

L' Autor.

ÚNICH PERSONATJE

RAMÓN. . . . D. ARTUR VICENS.

*L' acció, qu' es contemporánea, passa á
Manresa.*

Dreta y esquerra la de l' espectador.

Es propietat de l' autor.

ACTE ÚNICH

Sala. Porta al fondo y una á cada costat. En lo mitj de l' escenari, taula ab tapete Mobles adequats. Cortinatjes, alfombra, etc., etc.

EŞCENA ÚNICA

RAMÓN, *per la dreta, entra enfadat y com si parlés ab algú.*

Sí, crida tant com vulgas, que no 't contestaré més. (*Aixusta la porta*). Continuar aixís es impossible. Aixó durará... fins que s' acabi, que será... no sé quan, per mes qu' estiga disposat á tot. ¿Perqué vaig casarme? Per ésser un mártir. Tal com sona. Sí, senyors. Tot just fá un any que carrego ab la creu de 'l matrimoni, que per cert es ben pesada, y ja desitjo quedar viudo. ¡Quan penso que hi há casats que als dot-

ze mesos de sa unió encare 'ls dura la lluna de mel! Però aqueixos no tenen la desgracia de carregar ab una dona gelosa com la meva. Créguin que no te comparació. Y no exagero. 'Ls ho juro pe 'l meu nom. ¡Y jó que 'm creya que casat seria tant felís! ¡Que burro vàs ésser Ramón! Tots tenim un' hora tonta. Jó vaig tenirla al enamorar-me de la meva costella. Fará aviat catorze mesos y m' en recordo com si fós avuy. Era 'l día de Pascua. ¡Sempre més ho tindré present! (*Pausa. S' assenta*).

No eran encare las nou de 'l vespre quan vaig sortir de 'l café per anar al teatro Conservatori. Al entrar pe 'l carrer de 'l Born vegí, per primera vegada (!aixís m' hagués tornat cego!) á la que més tart tenia d' ésser la meva muller. Anaba ab los seus papás. Vareig seguirlos, y al pararme devánt de 'l teatro vaig reparar qu' ells habían fet lo mateix. Deixo pasarlos al devánt, compro una butaca de 'l costat de las qu' ells habían adquirít, y cap á dintre falta gent. Cinch minuts després ja 'm trobaba en lo meu lloch y contemplant á la senyoreta que, sens saber perquè, m' había cridat l' atenció. Era encantadora. Al acabar lo primer acte ja n' estava completament enamorat. ¡Lo qu' es lo foch de l' amor vá entrarme tant depressa, que ni m' en vaig adonar! ¡M' en feya creus! ¡Cap-girarme 'l cervell una dona que la coneixía feya poch moments! ¡Que no tant sols no hi ha-

bía parlat may, sino que ignoraba per complert lo timbre de sa veu! La por de fer un paper ridícol devánt de tanta gent, puig lo colisseo estava plé de gom á gom, va fer que no m' hi declarés en aquell moment. Lo primer intermedi vareig passar-lo en lo saló de 'l café, rumiánt la manera d' entrar en conversa ab la meva hermosa vehina sens que aqueixa compregués rés. A l' últim vá acudir-me una idea: deixar-li 'ls *gemelos* á la primera escena qu' ella escoltés ab interés.

Alegre, (si hagués gosat m' hauría posat á cantá y ballá) vareig dirigir-me al meu lloch. Comensá 'l segón acte y al ésser á la meytat d' aqueix se 'm presentá una ocasió magnífica per executar lo meu pensament. Ella, en veu baixa, preguntaba á la seva mamá si tenia 'ls *gemelos*, aqueixa respongué negativament y allavors jó vaig apresurarme per entregar-li 'ls meus, lo que 'm valgué unas expresivas y anticipadas gracias y una sonrisa d' aquell angel. Acabat l' acte me 'ls tornaba, però al mateix temps que no vulguí admétre 'ls vareig suplicar-li que m' honrés utilisantlos 'ls actes restants. Gustosa accedí á la meva proposició. Várem entaular conversa, parlant de l' obra que s' estava representant. Com era nova per mí y contemplant á ella no m' en había escoltat ni una escena sencera, vaig deixar que parlés, dihent-li á tot que sí, per no caurer, com vulgarment se diu, de peus á

la galleda. Comensá l' últim acte de 'l drama, però nosaltres dos apenas callárem cinch minuts. Las ganas d' enrahonar, tant á ella com á mí, 'ns sobran. Caigué 'l teló y allavors lo seu papá m' invitá á sortir.

Un cop estiguerem assentats en lo lloch més concorregut de 'l saló de 'l café, sens ferhi preámbuls de cap classe, 'l meu acompanyant me feu la següent pregunta:— ¿Vaig enganyat al creurer que vosté está enamorat de la meua filla?— ¡Cóm!— vaig dir jó sorprés.— Contestim ab franquesa— torná ell—pensi que jo he sigut jove y, per lo tant, se aqueixas cosas lo que son.— Ja que ho desitja, vaig á respóndrerlhi francament. Estimo á sa filla tant com puga arribar á figurarse. L' hi confeso que 'l meu únich desitj es que ab lo temps puga ser meua.— Molt bé.— ¿Es dir que vosté 'm dona esperansas?— Tantas com vulga.— ¿Y creu que sa filla es lliurer? ¿Qu' encare no estima á ningú?— No sols ho crech, sinó que ho sé de cert.— Gracias mil.— Demá 'l vespre, vingui á casa y parlarém. Ja comprén qu' es precís, puig si vosté no 'ns coneix á nosaltres, en cambi també es la primera vegada que 'l veyèm.— No faltaré.— Acabá la funció y vareig acompanyarlos per saber ahont vivían.

Al día següent no vaig faltar. Parlárem y 'ns entenguerem perfectament. La noya 's mostraba gustosa per acceptarme per marit y 'ls pares desitjosos de que ab mí 's ca-

sés, per tréurerlhi de 'l cap la manía, qu'ells me digueren tenía, d' entrar en un convent. Quedarem promesos á la mateixa nit. Demanaren informes de mí y resultaren bons de 'l tot. Cada día aumentaba en los meus allavors futurs sogres lo desitj de que 'ns casésim aviat. No vaig oposarmhi en lo més mínim, puig 'n tenía mes ganas qu'ells. Poch temps durá nostre festeig, puig avans de dos mesos, 'l día de 'l sant de la sogra, ja eram casats, no ab aquéixa, ab sa filla. Los primers días de matrimoni, únichs qu' he tingut felissos desde casat, passaren molt depressa. No tenía un moment lliurer que no 'l passés al costat de la dona. Transcurria lo temps dihentnos ximplerías á desdir. !Si vostés 'ns haguessin sentit!... Cosa que no extranyarán tots vostés, puig casats contemplo desde aquí que haurán fet lo mateix. Però com qu' en lo mon tot lo bó s' acaba prompte, no tardá en arribar lo día de renyir ab la meva muller. (*Petita pausa*).

Un vespre vaig sortir per un assumpto d' interés, prometent á la meva costella tornar avans d' una hora. Pero no pogué ser aixís. Impossible 'm fou ser á casa fins després d' haberne transcorregut quatre. Ella ja era 'l llit. Al día seguent me feya mala cara. Fins me semblaba que s' habia tornat lletja. Vaig preguntarlhi 'l motiu de tal mudansa y, per única resposta, 'm digué que si hagués sabut que al cap de tants

pochs días ja tenia d' enganyarla, ni á tiros l' haurían pogut fer casar ab mí. Allavors vaig caurer de 'l burro. M' habia casat ab una dona gelosa. Ré... ¡que habia fet un partit, ab lo qual habia resultat ben partit! Lo mal no tenia remey. Cap medicina podia curarlo. Resignat (ó com si diguessim per forza) vaig ferme 'l pensament de carregarme de paciencia y aixis he anat tirant. Ningú s' ha enterat de ré. Fins los sogres ho ignoran y segueixen creyent que som molt felissos y que may hem tingut lo disgust mes mínim. Ella no 'ls ho ha dit, no sé per quin motiu. Jó tampoch, per por de que vingués la sogra tot lo día á esgarraparme. Algúns creurán que la dona sospita de mí perquè, sens volguer, l' hi hauré donat motius. No, senyors. A més de serli fidel en extrém, com lo millor casat de 'ls aquí presents, may l' hi he donat un solt motiu perquè pogués sospitar de mí. Ré á casa tinch tancat, perquè quan siga á fora puga registrarho tot, y sempre que surto l' hi dich ahont vaig y, si es possible, l' invito á que m' accompanyi. Però poca cosa guanyo fentho aixis, puig que sempre que l' hi dich vaig á un lloch qu' ella no pot companyarme, ja 'm diu que l' enganyo. ¿Qui no s' enfada? ¡Tractar d' embustero á un home que, exceptes quan l' hi ha convingut, no ha mentit may! Si aném pe 'l carrer, no pot sufrir que 'n miri á cap dona. M' he acostumat á portar las mans á la butxaca

si no fém brasset, puig apenas feya 'l mes petit ademán, ja la tenia mirant per tot per convencers de que no feya signos á ningú. Pe 'l carrer no 'm diu may ré. S' accontenta dirigintme alguna mala mirada. Quan arribém á casa hi há l' escandol. En un moment queda convertida en un infern. Y si jó no callés, no acabariám pas may, puig ella, per la feyna que té, tantl' hi es passar 'l temps aixís com de qualsevol altre manera. De gelos de las criadas no 'n té, perquè com ella 's cuida de llogarlas y despedirlas, sempre las esculleix vellas ó lletjas á no poguer més. (*Petita pausa*).

Are acabém de renyir per una tontería. Per ré. M' ha demanat que aquesta tarde l' accompanyés á passeig y jó l' hi he dit qu' era imposible perquè tenia altre feyna. ¡A passeig!... Si sabía de 'l cert que al tornar sería jó solt, de molt bona gana l' accompanyaria ahont y á l' hora que volgués. Mil cops, perquè acabessin nostres renyinas, l' hi he proposat qu' ens separessim. Mes ella, feta una furia, 'm diu que no accedirá may á aqueix desitj perquè allavors jo quedaria ab més llibertat per fer lo que volgués. De manera, qu' es impossible que may pugua treurermela de sobre. Un solt medi, que mil vegadas al barallarnos m' ha vingut al pensament hi há: suicidarme. Però á fer aixó, sempre hi soch á temps. Encare que matarse per una dona ¿no 'ls sembla que fá ximple? Sapigués com lograr qu'

es suicidés ella. Donaria un valió premi al que logrès convencerla. Un cop morta poch m' en recordaria més. Dich malament, hi pensaria un cop cada any. Lo día de Tot-Sants per portarlhi una corona. ¡Y que no seria pás de sempre-vivas!... De sempre-mortas, si n' hi hagués. (*Pausa*).

Peró com mes vá, mes me vaig convencent de que tot lo que rumihi per separarme d' ella sens donar lloch á infinitat d' escandols, es totalment inútil. ¡Pobre de mi que m' atrevís á deixarla! Allavors faria lo que may ha intentat probar. Moltes vegadas m' ho ha dit. A mí, treurem los ulls si podia, y á la que m' acompanyés, puig está segura de que m' arreplegaria en companyia d' una dona, matarla. Després anyadeix qu' es inútil tot lo que intenti fer per separarme d' ella, puig ré 'n trauré. De manera qu' está agafada ab mí com la pega. Y no pot separarnos ningú mes que la mort. ¿Tant debó que aqueixa vingués prompte! Demá; no, avuy mateix. ¡Quedar viudo!... ó com si diguessim lliurer per sempre de la creu de 'l matrimoni, puig que no 'm tornaria á casar may més. (*Pausa. S' aixeca*).

Peró jó estich desitjant la desaparició de la meva costella, y si es cert lo que diu aquell adagi: *Qui la mort d' un altre espera, ell la té al darrera*, pot resultar que sigui ella la que quedi viuda, puig desitja que jo visqui molt, probablement per amo-

hinarme diariament. Lo millor que puch fer es no resóldrer ré per mi solt. Precís será consultarho ab' algún casat que s' hagi trobat en lo mateix cas que 'm trobo jó are, y qu' estiga separat de la dona. ¿N' hi há algún entre vostés?... No vull pas que 'm diga ré aquí 'l devant de tothom. Qu' entri y ningú 'ns sentirá. (*Al públich*).

Espero 'm secundarant
per trobá una solució,
y així 'm tranquilisarant
en ma trista situació,
pró un servidor prefereix,
y ho agrahirá ab bon grat,
que aplaudeixin, si ho mereix,
Un casat... desenganyat.

(*Teló rápit*).

Prou

OBRAS DEL MATEIX AUTOR

Estrenadas

SALVAT... PER UNA CARTA, *Juguet en un acte y en prosa* (1).

TRES... PER UN, *Monólech en prosa*.

Per estrenar

UN HOME GELÓS, *Juguet en un acte y en prosa* (2).

¡QUI NO TÉ VERGONYA!..., *Id. en 1 acte prosa*.

LA CLAU DE 'LS EMBOLICHS, *Id. en 1 acte y en prosa*.

¡LA JOYA PERDUDA!, *Diálech dramátich en un acte y en prosa*.

(1) En colaboració ab D. Domingo Desimón.

(2) En colaboració ab D. Ramón Muntané.

